

СОЦІАЛІЗАЦІЯ ТА ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В УМОВАХ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Первинна соціалізація – це процес залучення дитини дошкільного віку до системи суспільних відносин, формування його соціального досвіду, становлення і розвиток як цілісної особистості.

Соціалізувати дошкільника – означає збагатити його індивідуальний досвід враженнями, розвинути в ньому соціальні потреби, сформувати соціальні вміння і навички, виховувати почуття іншого, сформувати готовність та здатність працювати в команді, домовлятися, узгоджувати свою позицію, в разі потреби поступатися власними інтересами на користь соціальної групи, тобто жити обличчям до людей, умінням гармонійно вписуватися «в дитяче угруповання». Знаходити своє місце!

Особливості складного періоду соціально-економічних змін останніх років вимагають від особистості засвоєння елементарних економічних понять і набуття ринкових навичок поведінки вже з перших років життя. Так, сучасну дитину з перших років життя оточує економічне середовище, наповнене різноманітними економічними поняттями та процесами. На сучасному етапі важко простежити за тим, що засвоює дитина у процесі спілкування з однолітками, перегляду телебачення, зі спостереження за діяльністю дорослих, та встановити відповідність такої інформації морально-етичним нормам суспільства. Сучасні соціально-економічні відносини в суспільстві спонукають дитину досить рано знайомитися з проблемами сімейної «дорослої» економіки. Відтак, виникає необхідність організовано залучати дітей старшого дошкільного віку до засвоєння основ економіки.

Процес економічної соціалізації індивіда пов'язано з його соціальними умовами різного рівня: з соціально-економічними проблемами суспільства, з повсякденним життям, яке відбувається в різних групах, з впливом різноманітних засобів, що здійснюються різними агентами соціалізації. Провідна роль належить такій формі впливу на особистість, як ввічкненість дитини в ті чи інші сфери діяльності, в яких засвоюються економічні знання і досвід економічної поведінки. Економічна соціалізація – безперервний динамічний процес економіко-психологічного розвитку особистості, який відбувається як активний внутрішньо мотивований процес прийняття особистістю умов її існування в певних соціально-економічних ситуаціях, можливість використання економічних цінностей суспільства.

Мета:

- формування довіри до навколишнього світу та почуття ініціативи;
- сприяти розвитку економічної грамотності в контексті економічного мислення;

- забезпечення системності у формуванні природозбережувальної поведінки;
- сприяти результативності у встановленні господарської діяльності дошкільника;
- виховання соціально активної та життєво зорієнтованої особистості на вимогу сучасного інформаційного простору.

На основі власного досвіду роботи створили «Кишеню-Економчик». Це справжня велика кишеня, яка поділена на 5 відділень: 1 – папір; 2 – тканина; 3 – природній матеріал; 4 – декор; 5 – цікаві речі. У верхній частині фартуха – інструменти.

Беручи за основу «Кишеню-Економчика» створено 4 майстерні:

- «Майстерня паперу»;
- «Майстерня тканини»;
- «Майстерня природного матеріалу»;
- «Майстерня декору».

Мета створення майстерень полягає в тому, щоб навчити дошкільнят раціонально, по-господарському використовувати речі, які були у вжитку; закріпити уявлення про те, що кожна річ є результатом колективної праці; підвести до усвідомлення того, що речі, до виготовлення яких докладено людських зусиль, необхідно берегти.

Організуючи освітню діяльність, відкриваємо певну майстерню (діти працюють підгрупами):

- «Майстерня паперу» – ремонтуємо книги, створюємо аплікації, тематичні колажі, листівки з використанням різних технік (орігамі, квілінг тощо).

- «Майстерня тканини» – даємо нове життя старим речам (з речей, яких ми виростили, створюємо одяг для ляльок, виготовляємо тканинні серветки, прикраси на волосся тощо).

- «Майстерня природних матеріалів» – працює як дизайнерська студія по декоруванню та оздобленню подарунків з використанням природного матеріалу (горіхи, жолуді, шишки, крупи, насіння). Результат праці: намисто з горіхів, картини з насіння, новорічні прикраси з шишок, жолудів, виставкові композиції. Діти з задоволенням підносять свої роботи родичам, наголошуючи при цьому, що все це створено власноруч.

- «Майстерня декору» – найяскравіша і найбагатша саме тим, що наповнена руками дітей. Нічого не залишається поза їхньою увагою: пастки, блискітки, гудзики, кольорові шнурки, нитки, перлинки тощо, – всі з великим задоволенням складаються у кишеню, а саме у 5 відділення «Кишені-Економчики» для цікавих речей. Дошкільнята створюючи свої шедеври, використовують творчий, індивідуальний підхід, а тому витвори дитячих рук дивують своєю оригінальністю. А це:

- ✓ ексклюзивні килимки для чаювання;
- ✓ різноманітні картини з використанням кольорових ниток;
- ✓ підставки під олівці, задекоровані шнурком;
- ✓ сюжетні ілюстрації з гудзиків.

А ще пропонуємо використовувати майстерні в куточку самостійної художньої діяльності у другій половині дня. Куточок СХД – постійно діюче середовище, на яке відведене відповідно облаштоване місце.

Неможливо використовувати майстерні, не зачепивши такої важливої теми, як екологія. Сьогодні є очевидним для всіх, що екологічне виховання дошкільників – це не лише подання відповідних знань, а й спрямування на усвідомлення екологічної цінності природного середовища у єдності його з людиною. Таке усвідомлення ґрунтується на розміщенні залежностей, які існують у природі, впливу людської діяльності на неї і необхідності дбайливого ставлення до всіх її об'єктів. Основні форми і методи роботи по екологічному вихованні, які використовуємо:

- Бесіда – цілеспрямована, організована розмова, спрямована на формування важливої екологічної думки.
- Екскурсії поза межами дошкільного навчального закладу, наприклад: «До найближчого смітника!», мета якої: навчити дітей ще з дошкільного віку разом зі старшими сортувати сміття в різні контейнери.
- Цільові прогулянки – цінні тим, що під час проведення діти отримують знання про правила природокористування, наприклад, в квітучому саду дошкільного закладу.
- Спостереження. Дитину потрібно вчити спостерігати, а не давати їй бездумно дивитись на те чи інше явище; розглядаючи, порівнюючи, зіставляючи ми вчимось «бачити і розуміти».
- Покази слайдів, фотографій, ілюстрацій, відео з Інтернет-носіїв.

В основу вивчення економіки з дітьми покладено родинну економіку, адже, на нашу думку, тільки на її прикладі можна ознайомити дітей практично з усіма економічними категоріями, до того ж, показати роль дитини в економічних стосунках в сім'ї.

Форми роботи з батьками:

1. Колективні:

- батьківські збори — Кишеня-Економчик «у Вас вдома»;
- засідання круглого столу «Виховуємо господарів»;
- заняття-тренінг «Творчі батьки»;
- спільні свята та розваги (наприклад, свято дитячої творчості на тему: «Прощання з осінню»);
- організуються виставки дитячих робіт на тему: «Фантазії дитини і природи».
- виставка спільних робіт «Старим речам – нове життя».

2. Індивідуальні:

- індивідуальні бесіди;
- консультація «Факти, що можуть Вас здивувати»;
- анкетування «Макулатурінг»;
- залучення батьків до життя дитячого садка, групи (бачачи зацікавленість дітей, батьки теж долучаються до створення майстерень, активно наповнюючи «Кишеню-Економчика»).

Тому головною метою педагогіки соціалізації є формування незалежної

особистості, здатної «прийняти на себе моральну відповідальність перед суспільством за себе, за інших, за справу». Отже, нова соціокультурна ситуація й суспільні вимоги до особистості, якій доведеться функціонувати в їх системі, зумовлюють нові цілі, функції, дидактичні принципи й педагогічні технології.

Отож, роблячи висновки з досвіду роботи, можна сказати: знання, вміння, навички набуті в дитинстві – це коріння; чим воно міцніше – тим впевненіше почувається людина в житті.

Формування бережливого ставлення до особистих речей: одягу, іграшок, книжок, – має співвідноситись із формуванням бережливого ставлення до суспільних речей у садочку (посуд, меблі, вода тощо), а також до речей і предметів довкілля (ліхтарі, квіти, дерева тощо).

Для виховання дошкільника на сучасному етапі доцільно створення «Кишені-Економчика» та функціонування майстерень, де:

- розвиваються творчі здібності дошкільника;
- йде вторинне використання вживаних речей;
- діти осмислюють пов'язані з економікою риси: бережливість, ощадливість, працьовитість;
- починають формуватися навички раціональних дій, економного витрачання і використання матеріалів, бережливе ставлення до речей, іграшок, посібників.

Формування економічної компетенції дітей дошкільного віку є важливим завданням сучасної дошкільної освіти, вирішення якого дозволяє не тільки наближати дитину до реального дорослого життя, навчати її орієнтуватися в сьогоденні, пробуджувати економічне мислення, давати знання про нові професії та вміння розповісти про них, а й сформувати ділові якості особистості: уміння правильно орієнтуватися в різних життєвих ситуаціях, самостійно, творчо діяти та надалі будувати своє життя більш організовано, розумно, цікаво.

Література

1. Богуш А. Діти і соціум: особливості соціалізації дітей дошкільного та молодшого шкільного віку / Богуш А., Варяниця Л., Гавриш Н. та інші – Луганськ, 2006. – 78 с.
2. Екологічне виховання в ДНЗ / Трембак К.С., Шевцова О.А. Серія «ДНЗ. Вихователю». – Х. : Вид. група «Основа», 2016. – 223 с.
3. Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка № 22 (257), Ч.IV. – 2012. – 101 с.

УДК 81 27

Іванко Т.М.

заступник директора з навчально-виховної роботи
НВК «Лозівський ЗЗСО I-III ступенів – ЗДО»
Байковецької сільської ради Тернопільської області

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ У ЗАКАДАХ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Україна є учасником Болонського процесу, тому адаптує систему освіти до європейських та світових стандартів, а також формує нову парадигму освіти.